

ZAGADNIENIE PRAWNE

w sprawie z wniosku Ilony S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. o zasiłek pogrzebowy

Czy małżonek pozostający w separacji w rozumieniu art. 61⁴ ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 ze zm.) jest członkiem rodziny wymienionym w art. 67 ustęp 1 punkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.)?

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 23 lutego 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił Ilonie S. prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym Dariuszu S. W uzasadnieniu podniesiono, iż w myśl art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci członka rodziny ubezpieczonego, albo osoby pobierającej emeryturę lub rentę, zaś zgodnie z ustępem 2 art. 77 w/w ustawy członkami rodziny są osoby wymienione w art.67 ustawy, czyli min. małżonek (wdowa i wdowiec).

Z akt sprawy wynika natomiast, iż wnioskodawczyni oraz Dariusz S., w dniu zgonu pozostawali w separacji. W związku z powyższym, w ocenie organu rentowego wnioskodawczyni nie jest członkiem rodziny zmarłego, bowiem separacja w skutkach, co do zasady jest równoznaczna z orzeczeniem rozwodu.

Wnioskodawczynie złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do zasiłku pogrzebowego w pełnej wysokości.

Sąd Rejonowy w Ł. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał Ilonie S. prawo do zasiłku pogrzebowego w związku ze śmiercią męża, Dariusza S.

Sąd ten ustalił, że wyrokiem z dnia 2 czerwca 2003 roku Sąd Okręgowy w Ł. orzekł separację bez orzekania o winie, związku małżeńskiego Dariusza S. i Ilony S. W dniu 15 listopada 2010 roku D. S. zmarł w Wielkiej Brytanii. Koszty związane z przewozem ciała do kraju oraz z organizacją pogrzebu poniosła wnioskodawczynie.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 61⁴ § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, orzeczenie separacji wywołuje takie skutki jak orzeczenie rozwodu, chyba że ustawa stanowi inaczej. Sąd jednak stanowczo podkreślił, iż w wyniku separacji nie dochodzi do ustania małżeństwa, a zatem wnioskodawczynie formalnie pozostawała nadal małżonkiem zmarłego. Tym samym jest uprawniona do zasiłku pogrzebowego, gdyż bezspornie pokryła koszty pogrzebu Dariusza S.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 78 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS, poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe jego zastosowanie, a w konsekwencji ustalenie, że wnioskodawczynie przysługuje zasiłek pogrzebowy. W uzasadnieniu apelacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych konsekwentnie podtrzymał swoje stanowisko, że w spornym stanie faktycznym brak jest podstaw do przyjęcia, iż Ilona S., po orzeczonej separacji jest członkiem rodziny zmarłego w rozumieniu art. 67 tejże ustawy.

Przy rozpoznawaniu apelacji przez Sąd Okręgowy w Ł. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyłoniło się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, a mianowicie; „czy małżonek pozostający w separacji w rozumieniu art. 61⁴ ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. nr 9 poz.59 ze zm.)

jest członkiem rodziny wymienionym w art. 67 ustęp 1 punkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.)?”.

Przedstawiając zagadnienie prawne Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 61⁴ ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. nr 9 poz.59 ze zm.) orzeczenie separacji wywołuje takie skutki, jak orzeczenie rozwodu, chyba że ustawa stanowi inaczej. Jednym ze skutków separacji jest min. powstanie między małżonkami rozdzielnosci majątkowej. Z drugiej jednak strony małżonkowie w separacji nie mogą wstąpić w związek małżeński z inną osobą.

W rozpoznawanej sprawie bezsporne jest, że w dniu śmierci Dariusza S. był on małżonkiem w separacji Ilony S. Małżonkowie mieszkali razem, ale nie wystąpili nigdy o zniesienie separacji.

W myśl art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci członka rodziny ubezpieczonego, albo osoby pobierającej emeryturę lub rentę, zaś zgodnie z ustępem 2 art. 77 w/w ustawy członkami rodziny są osoby wymienione w art.67 ustawy, czyli min. małżonek (wdowa i wdowiec). Przepis ten nie posługuje się pojęciem „małżonka w separacji”. Do rozstrzygnięcia pozostaje zatem kwestia, czy małżonkowi w separacji przysługuje prawo do zasiłku pogrzebowego.

Możliwe są dwa rozwiązania powyższego zagadnienia.

Według pierwszego stanowiska, przyjętego przez ZUS, a za którym opowiada się również Sąd Okręgowy, zasiłek pogrzebowy nie przysługuje małżonkowi w separacji.

Zgodnie z art. 61⁴ ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. nr 9 poz.59 ze zm.) orzeczenie separacji wywołuje takie skutki, jak orzeczenie rozwodu, chyba że ustawa stanowi inaczej. Jest to generalna zasada, od której odstępstwa mogą być zawarte jedynie wprost, w odrębnych przepisach. Przepis art. 67

ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie jest tego typu odstępstwem. Ustawodawca, mówiąc o małżonku (wdowie czy wdowcu) nie dodał kolejnej kategorii członków rodziny, jakimi mieliby być małżonkowie w separacji.

Prawna separacja nie kończy bytu małżeństwa, nie mniej należy mieć na uwadze to, że przesłanką uzasadniającą orzeczenie separacji jest zupełny rozkład pożycia. Jedynie zniesienie separacji na zgodny wniosek stron spowodowałby przywrócenie małżonkom pełni praw i obowiązków wynikających z zawartego małżeństwa.

Według drugiego poglądu, przyjętego w zaskarżonym wyroku przez Sąd Rejonowy, zgodnie z art. 61⁴ ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. nr 9 poz.59 ze zm.) orzeczenie separacji wywołuje takie skutki, jak orzeczenie rozwodu, chyba że ustawa stanowi inaczej. Separacja rodzi więc określone konsekwencje, takie jak rozdzielnosc majątkową, nie mniej nie prowadzi do ustania małżeństwa. W ocenie Sądu I instancji, pomimo orzeczonej separacji, utrzymywany jest węzeł małżeński, a tym samym wnioskodawczyni jest małżonką zmarłego i mieści się w kręgu osób uprawnionych do zasiłku pogrzebowego (art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci członka rodziny ubezpieczonego, albo osoby pobierającej emeryturę lub rentę, zaś zgodnie z ustępem 2 art. 77 w/w ustawy członkami rodziny są osoby wymienione w art.67 ustawy, czyli min. małżonek).

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy w Ł., działając na podstawie art. 390 §1 kpc uznał za konieczne przedstawienie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, sformułowanego w sentencji postanowienia.

/km/